

Pratarmė

Pristatome kasmetinio Vilniaus universiteto Archeologijos katedros mokslinių straipsnių leidinio „Archaeologia Lituana“ 23 tomą (2022).

2021 metai Lietuvoje buvo paskelbti Marijos Gimbutienės metais, todėl Vilniaus universiteto Archeologijos katedra, bendradarbiaudama su Lietuvos archeologijos draugija, Lietuvos nacionaliniu muziejumi ir Lietuvos mokslų akademija, inicijavo ir surengė tarptautinę 11-ą „Jono Puzino skaitymų“ mokslinę konferenciją „Atgimstanti Senoji Europa“, skirtą Marijos Gimbutienės atminimui. Konferencija vyko 2021 m. rugsėjo 23–24 d. Vilniuje, Lietuvos nacionalinio muziejaus salėje. Jos pagrindinė organizatorė – katedros kolegė ir Lietuvos archeologijos draugijos pirmininkė Agnė Žilinskaitė. Konferencijos atidarymas sutapo su Lietuvos nacionaliniame muziejuje atidaryta didele ir puikiai visuomenės priimta tarptautine paroda „Deivės ir kariai: Marijai Gimbutienei – 100“. Šiame leidinyje M. Gimbutienės nuopelnus archeologijai, baltų etnogenezės tyrimams, archeomitologijai pristato Archeomitologijos instituto vadovė Joan Marler (JAV). Konferencijoje taip pat buvo pristatyti archeologijos, antropologijos, lingvistikos, religijotyros, genetikos mokslų tyrimai, analizuojantys ir aktualizuojantys Lietuvos ir Europos priešistorės raidos, baltų etnogenezės ir mitologijos klausimus. Esame labai dėkingi konferencijos dalyviams iš Bulgarijos, Danijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Jungtinės Karalystės, Italijos, Moldavijos, Rusijos, Suomijos, Šiaurės Makedonijos, Vokietijos, Ukrainos bei Lietuvos ir džiaugiamės, kad dalis jų pateikė straipsnius mūsų leidiniui. Publikuojamų straipsnių įvairovė – nuo archeologijos iki mitologijos, nuo Senosios Europos rekonstrukcijos iki migracinės kurganų kultūros – atspindi įvairialypes Marijos Gimbutienės mokslinių tyrimų sritis.

Tradiciškai leidinyje publikuojami ir lietuvių kolegų darbai, kuriuose kompleksiskai, panaudojant įvairius tyrimų metodus, skelbiami Lietuvos proistorės ir istorinių laikų archeologinių objektų tyrimų rezultatai. Leidinyje taip pat yra Vilniaus universiteto Archeologijos katedros darbuotojų ir doktorantų 2022 metų darbų kronika.

2023 metais Lietuva minės neeilinį istorinį įvykį – Vilniaus miesto 700 metų jubiliejų. Vilniaus miesto vardas pirmą kartą paminėtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 1323 metų laiškuose Vakarų Europai, popiežiui, pirkliais ir amatininkams. Lietuvos sostinės jubiliejui paminėti Vilniuje vyks daug gražių ir prasmingų renginių, o Lietuvos nacionalinis muziejus ir Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai rengia išskirtines archeologines ir istorines parodas. Vilniaus miesto priešistorė mena ir daug senesnius nei Viduramžiai laikus, todėl Vilniaus universiteto Archeologijos katedra 2023 metų rudenį organizuos tradicinę, jau 12-ąją, tarptautinę mokslinę konferenciją „Jono Puzino skaitymai“, kuri bus skirta proistorės ir istorinių laikų tarpdisciplininių archeologinių tyrimų temai. Tikimės aktyvaus kolegų dalyvavimo konferencijoje, o pranešimai ir jų pagrindu parengti straipsniai bus publikuojami tam skirtame „Archaeologia Lituana“ leidinyje.

*Albinas Kuncevičius
Agnė Žilinskaitė*